

UCHWAŁA NR XXI/131/25

RADY GMINY BIŁGORAJ

z dnia 28 sierpnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji
Gminy Biłgoraj na lata 2025-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) w związku art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn.zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się **Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Gminy Biłgoraj na lata 2025-2030**, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Biłgoraj

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy Biłgoraj
Dariusz Chojna

Załącznik
do Uchwały Nr XXI/131/25
Rady Gminy Biłgoraj
z dnia 28 sierpnia 2025 r.

**Lokalny Planu Rozwoju Usług Społecznych
i Deinstytucjonalizacji Gminy Biłgoraj
na lata 2025 – 2030**

Biłgoraj 2025

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Charakterystyka Gminy Biłgoraj	4
3. Inwentaryzacja usług społecznych	9
4. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy	11
4.1. Rodziny i dzieci	18
4.1.1 Aktualny stan realizacji usług dla rodzin z dziećmi	18
4.1.2 Potrzeby i wyzwania w zakresie wspierania rodzin z dziećmi	20
4.2 Osoby starsze i chore	21
4.2.1 Aktualny stan realizacji usług dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (starszych i chorych)	21
4.2.2 Potrzeby i wyzwania w zakresie wspierania osób starszych i chorych	23
4.3 Osoby z niepełnosprawnością	24
4.3.1 Aktualny stan realizacji usług dla osób z niepełnosprawnością	24
4.3.2 Potrzeby i wyzwania w zakresie osób z niepełnosprawnością	24
4.4 Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	25
4.4.1 Aktualny stan realizacji usług dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	25
4.4.2 Potrzeby i wyzwania w zakresie zdrowia psychicznego	25
4.5 Osoby w kryzysie bezdomności	25
4.5.1 Aktualny stan realizacji usług dla osób w kryzysie bezdomności	25
4.5.2 Potrzeby i wyzwania w zakresie wspierania osób w kryzysie bezdomności	25
5. Planowane cele i działania	26
5.1 Rodziny i dzieci	26
5.2 Osoby starsze i chore	27
5.3 Osoby z niepełnosprawnością	27
5.4 Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	28
5.5 Osoby w kryzysie bezdomności	29
6. Monitoring	30
7. Opis systemu monitorowania	31

1 Wstęp

Deinstytucjonalizacja to proces, który polega na modelu, „skrojonym na miarę potrzeb”. Promuje podejście indywidualne: człowiek – człowiek i zabezpiecza aktualnie identyfikowane potrzeby w zakresie dostępu do usług społecznych zarówno osób i rodzin.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Biłgoraj na lata 2025-2030 to dokument o charakterze strategicznym. Proces deinstytucjonalizacji polega na zapewnianiu odpowiednich usług, ale także na tworzeniu odpowiednich warunków w danej społeczności. Aby proces ten się udał, konieczne jest przygotowanie ogółu społeczeństwa do dokonania tego przejścia, jak również podnoszenie świadomości i niwelowanie stygmatyzacji w tym zakresie.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji zakłada przejście od tradycyjnych form opieki instytucjonalnej do nowoczesnych, zindywidualizowanych form wsparcia środowiskowego, które bardziej odpowiadają na potrzeby osób wymagających pomocy. Stanowi on ważny dokument w obszarze polityki społecznej na poziomie lokalnym. Jako strategiczny dokument lokalnej polityki społecznej, ma na celu transformację systemu opieki z instytucjonalnej na środowiskową, poprzez rozwój usług społecznych dostosowanych do potrzeb mieszkańców.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji został opracowany w odpowiedzi na problemy społeczne, zrozumienie, że opieka instytucjonalna często nie jest w stanie zapewnić pełnej integracji społecznej i poprawy jakości życia, jaką mogą oferować usługi świadczone w społeczności lokalnej, czyli najbliższej okolicy dla mieszkańców.

Obszar Deinstytucjonalizacji wpisuje się w aktualną agendę unijną na lata 2021–2027, gdzie Unia Europejska chce przeznaczyć na rozwój usług społecznych i Deinstytucjonalizację znaczne środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

Podstawy prawne do stworzenia niniejszego Planu opierają się na krajowych regulacjach z zakresu pomocy społecznej, równości szans, a także przepisach międzynarodowych dotyczących praw człowieka. Przede wszystkim plan ten wpisuje się w założenia:

- 1) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zakładającej konieczność zapewnienia każdemu prawa do ochrony zdrowia, gdzie władze publiczne są zobowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami,
- 2) Ustawy o pomocy społecznej, określającej zasady organizacji i funkcjonowania systemu pomocy społecznej, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych,
- 3) Polityki publicznej pn. "Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)" przyjętej Uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. (poz. 767).
- 4) Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Lubelskiego na lata 2025 – 2026, przyjętego uchwałą nr LXIX/1258/2024 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 10 grudnia 2024 r., który stanowi punkt wyjścia dla opracowania lokalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji realizowanych na poziomie gmin i powiatów województwa lubelskiego.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji jest zatem spójny z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

Zgodnie z "Ogólnopolskimi wytycznymi tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych" – Lokalne Plany mają na celu:

- 1) wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu lokalnym, zarówno w zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym.
- 2) dokonanie pogłębionej diagnozy potrzeb społecznych w społeczności lokalnej co do zakresu i form usług - (działania diagnostyczne i analityczne określające stan faktyczny (jak jest?), jak i określić wyzwania na najbliższą przyszłość (jak ma być?).
- 3) analizę potrzeb wszystkich stron procesu organizacji usług – zarówno samych odbiorców, jak i potencjalnych dostawców usług społecznych.
- 4) analizę kosztową inwestycji w usługi społeczne w kontekście możliwości budżetowych samorządów i innych podmiotów, z uwzględnieniem w kalkulacji kosztów mieszanych form finansowania usług wskazując na źródła krajowe, samorządowe, europejskie, a także partycypację w kosztach osób korzystających z usług.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Gminy Biłgoraj na lata 2025-2030 opiera się na analizie danych, którymi jest rozeznanie potrzeb społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych. Dokument odpowiada na współczesne wyzwania w obszarze polityki społecznej, takie jak starzenie się społeczeństwa i inne zmiany demograficzne, a także wzrost liczby osób wymagających wsparcia w formie usługowej. Niniejszy dokument zawiera diagnozę sytuacji społecznej gminy, wnioski z diagnozy potrzeb, oraz określa cele jak i planowane działania. Dokument wyznacza kierunki rozwoju usług społecznych, usług zdrowotnych oraz deinstytucjonalizacji na poziomie lokalnym.

2. Charakterystyka Gminy Biłgoraj

Gmina Biłgoraj położona jest w południowej części województwa lubelskiego, w podregionie chełmsko-zamojskim, w powiecie biłgorajskim. Zajmuje obszar 263 km², co stanowi 15,6% powierzchni powiatu oraz 1,0% powierzchni województwa. Gmina Biłgoraj jest największą pod względem powierzchni gminą w powiecie biłgorajskim.

Gmina Biłgoraj sąsiaduje z miastem Biłgoraj, otaczając go pierścieniem, a także graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- od zachodu z gminą Harasiuki z powiatu niżańskiego w województwie podkarpackim;
- od północy z gminą Dzwola z powiatu janowskiego, gminą Frampol z powiatu biłgorajskiego oraz gminą Radecznicą z powiatu zamojskiego;
- od wschodu z gminami Tereszpol i Aleksandrów z powiatu biłgorajskiego;
- od południa z gminami Księżpol i Biszczą z powiatu biłgorajskiego.

Na układ osadniczy gminy składa się 40 miejscowości

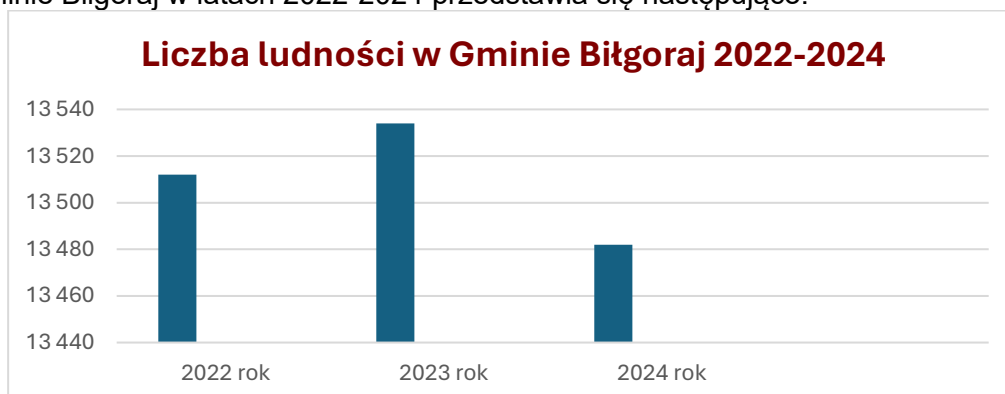
Gmina Biłgoraj jest gminą rolniczą, jednak słabej jakości gleby powodują, że rolnictwo nie stanowi głównego źródła utrzymania mieszkańców gminy. Około 60 % powierzchni gminy zajmują lasy.

Użytki rolne zajmują w gminie 11 168,14 ha, co stanowi 42% obszaru gminy. Prawie 70% użytków rolnych stanowią grunty orne, a pozostałe 30% to łąki i pastwiska.

Uprawia się tu głównie zboża i ziemniaki oraz wyspecjalizowane warzywa gruntowe, hoduje się żywiec wieprzowy, bydło i drób. Przeważają gospodarstwa drobne o powierzchni mniejszej niż 5 ha, preferujące tradycyjne metody produkcji. Większość z nich produkuje towar głównie na swoje potrzeby.

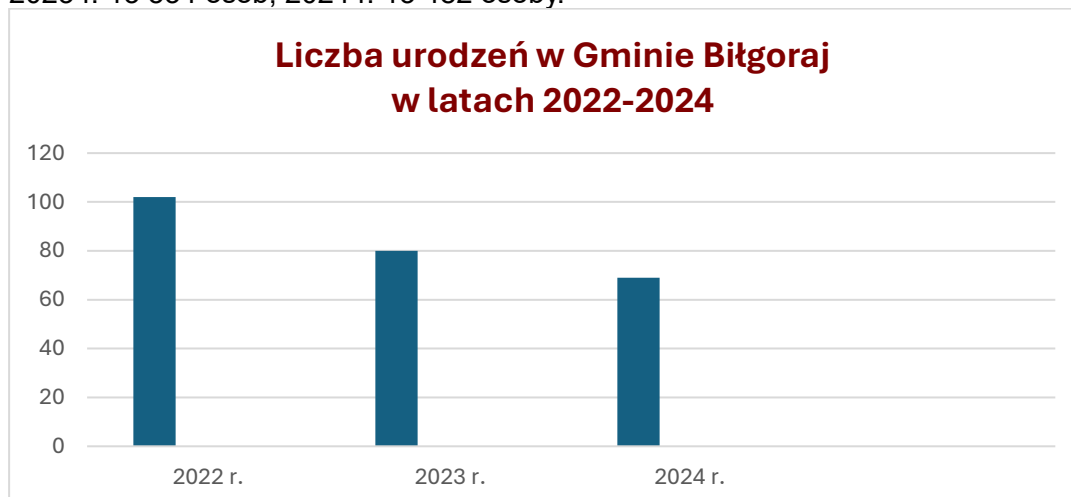
Jest tu dobrze rozwinięta sieć dróg, w skład której wchodzi ponad 700 km dróg gminnych, około 100 km powiatowych i 33 km dróg wojewódzkich

Według danych Raportu o stanie Gminy Biłgoraj za 2024r. struktura demograficzna w Gminie Biłgoraj w latach 2022-2024 przedstawia się następująco:

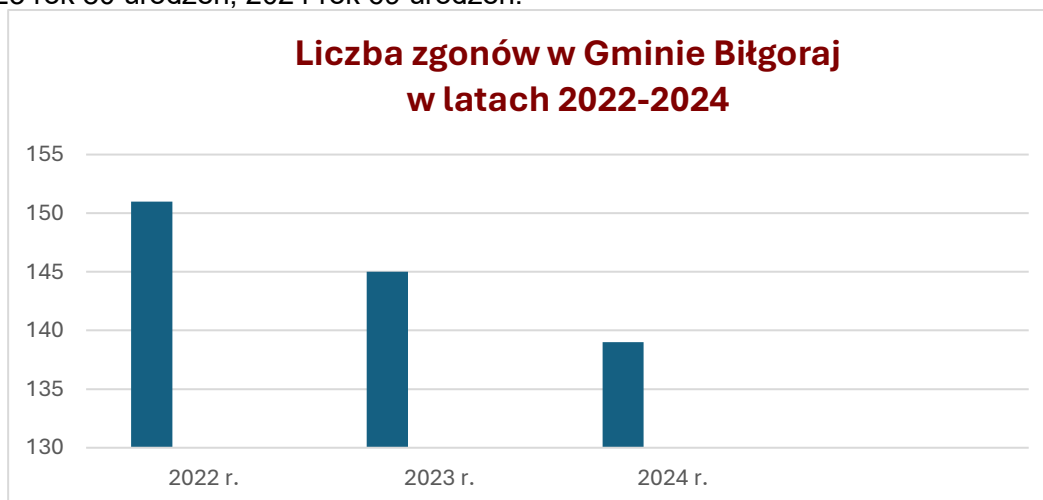
Źródło: Raport o stanie Gminy Biłgoraj za 2024r..

Liczba mieszkańców w Gminie Biłgoraj wyniosła odpowiednio w 2022 r. 13 512 osób, 2023 r. 13 534 osób, 2024 r. 13 482 osoby.

Źródło: Raport o stanie Gminy Biłgoraj za 2024r.

Liczba urodzeń na terenie Gminy Biłgoraj wyniosła odpowiednio: w 2022 r. 102 urodzeń, 2023 rok 80 urodzeń, 2024 rok 69 urodzeń.

Źródło: Raport o stanie Gminy Biłgoraj za 2024r.

Liczba zgonów, która wyniosła w 2022 r. 151 osób, 2023 r. 145 osób, 2024 r. 139 osób, w odniesieniu do liczby urodzeń wskazuje na ujemny przyrost naturalny. Jest to obecnie powszechne zjawisko demograficzne w Polsce.

GUS opublikował prognozę ludności dla gmin na lata 2023–2060, która przewiduje dalszy spadek liczby mieszkańców w wielu gminach, zwłaszcza w regionach o ujemnym przyroście naturalnym i ujemnym saldzie migracji. Chociaż prognoza ta nie zawiera szczegółowych danych dla każdej gminy, dotychczasowe trendy demograficzne w Gminie Biłgoraj sugerują kontynuację spadku liczby ludności w nadchodzących latach.

Prognozy ludności są istotnym narzędziem planowania rozwoju gminy, umożliwiającym dostosowanie polityk społecznych, infrastrukturalnych i gospodarczych do przewidywanych zmian demograficznych.

Liczba ludności w podziale na kategorie wiekowe przedstawia się następująco:

- w wieku przedprodukcyjnym do 16 r.ż. kobiety – 1056, mężczyźni – 1162
- w wieku produkcyjnym do 60/65 r.ż. kobiety – 4470, mężczyźni – 4789
- w wieku poprodukcyjnym powyżej 60/65 r.ż. kobiety – 1189, mężczyźni – 816

W roku 2024 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 52 osoby. Na ten wynik wpłynęła dwukrotnie większa liczba zgonów niż urodzeń i pomimo dodatniego salda migracji ogółem liczba mieszkańców się zmniejszyła. Przedstawiają to poniższe zestawienia:

Migracje mieszkańców				
	2021	2022	2023	2024
Zameldowania	320	367	264	171
Wymeldowania	121	181	146	142
Saldo	+ 199	+ 186	+ 118	+ 29

Źródło: Raport o stanie Gminy Biłgoraj za 2024r.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju. Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z różnymi instytucjami przyczyniając się do poprawy sytuacji mieszkańców gminy.

Liczbę rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej w latach 2022 -2024 przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w Gminie w roku 2024

wyszczególnienie	2024	2023	2022
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	146	137	147
-świadczenie pieniężne	122	115	125
-świadczenie niepieniężne	24	24	27
Liczba rodzin	129	120	134
Liczba osób w rodzinach	267	260	294

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

W latach 2022 - 2024 w Gminie Biłgoraj liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się na tym samym poziomie. W 2024 roku świadczenia z pomocy społecznej przyznano 146 osobom z 129 rodzin, w których funkcjonowało 267 osób. W porównaniu do 2022 roku liczba osób, które otrzymały świadczenia zmniejszyła się, ale w porównaniu z 2023 rokiem nastąpił wzrost liczby rodzin i osób korzystających z pomocy.

Większość świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy korzysta ze świadczeń pieniężnych. Świadczenia niepieniężne stanowią niewielki procent świadczonej pomocy.

Zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, pomoc udzielana jest osobom i rodzinom w szczególności z następujących powodów: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy w związku z tymi okolicznościami; trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa oraz klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy społecznej w roku 2024

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
	2024		2023		2022	
Ubóstwo	92	161	85	151	96	177
Sieroctwo	1	2	1	2	0	0
Bezdomność	0	0	1	1	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	10	59	10	52	10	57
Wielodzietność	10	59	8	47	10	57
Bezrobocie	43	85	38	77	42	102
niepełnosprawność	56	101	54	104	60	112
Długotrwała lub ciężka choroba	51	85	47	91	41	83
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego-ogółem	2	6	5	18	1	3
W tym rodziny niepełne	0	0	5	18	1	3
W tym rodziny wielodzietne	0	0	1	6	0	0
Przemoc domowa	0	0	0	0	0	0

Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	2	4	3	5	2	8
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	1	1	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	0	0	0	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

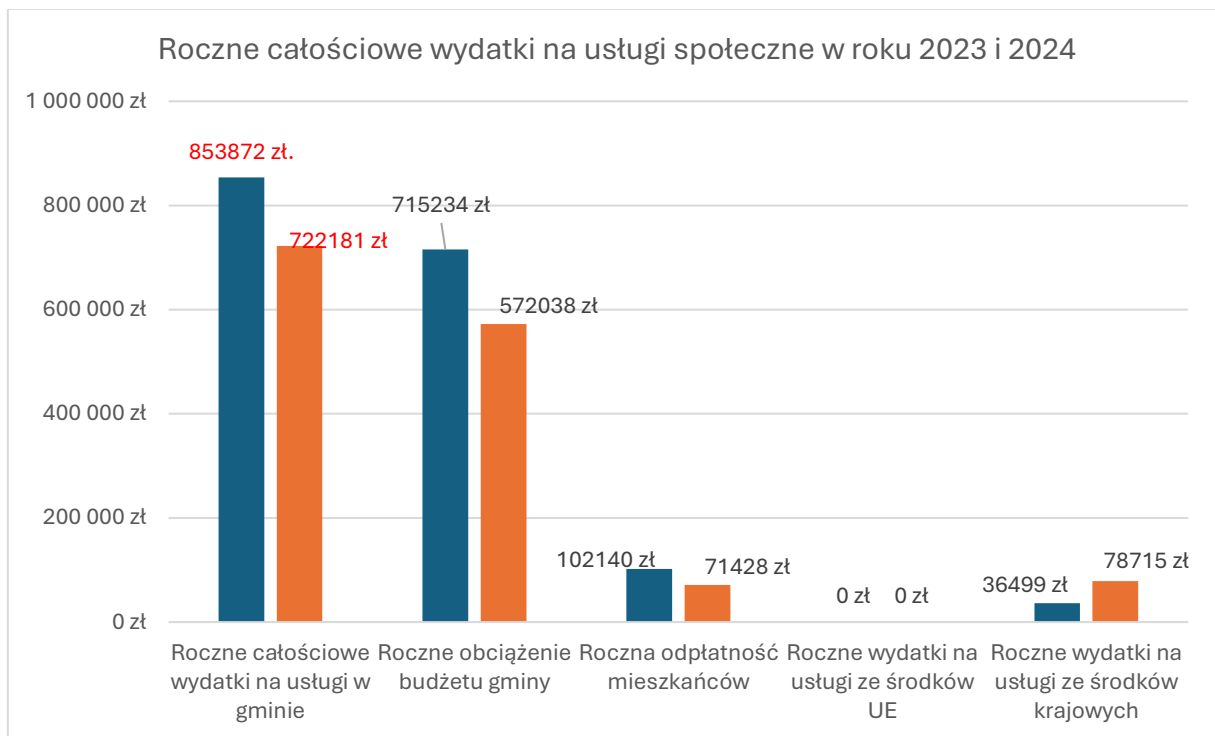
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Powyższe dane wskazują, że czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy społecznej było ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz bezrobocie.

3. INWENTARYZACJA USŁUG SPOŁECZNYCH

W ramach opracowania LPDI została przeprowadzona inwentaryzacja wydatków Gminy Biłgoraj za lata 2023-2024 na usługi społeczne. Z przeprowadzonej analizy wynika, że ich wysokość systematycznie rośnie z roku na rok.

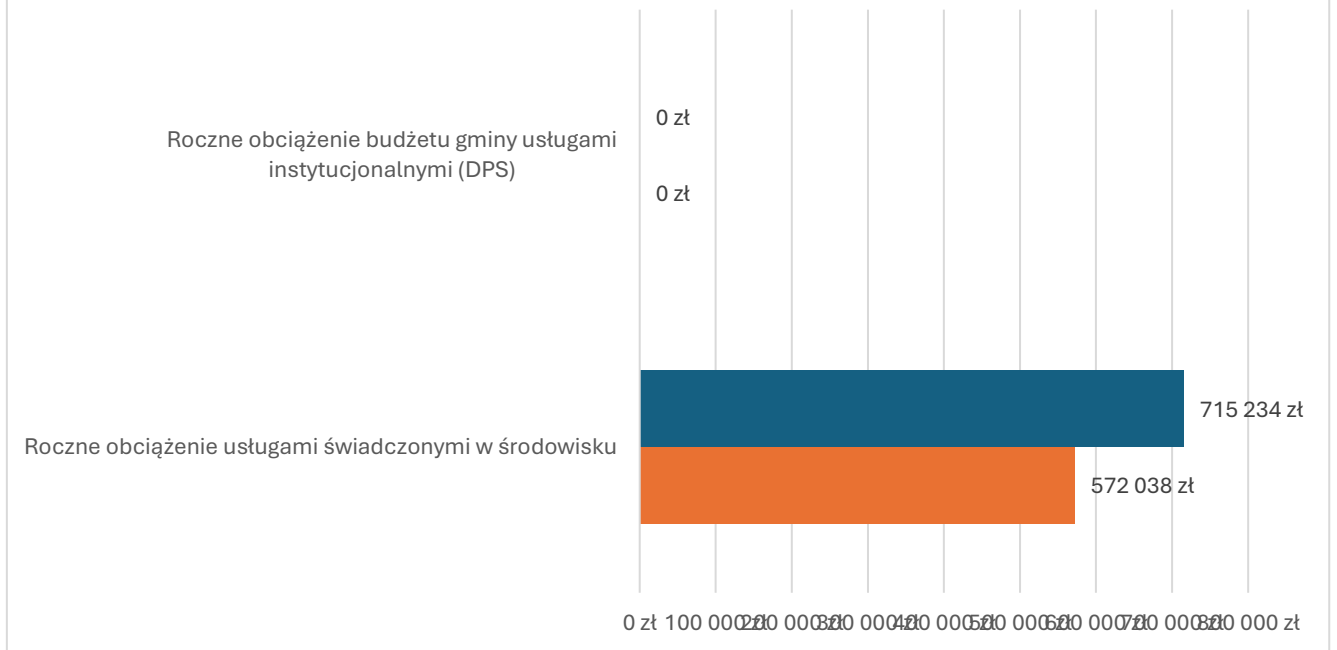
Rosnące zainteresowanie usługami społecznymi wynika z dynamicznych zmian demograficznych, w szczególności ze wzrostu liczby osób starszych, niepełnosprawnych i w kryzysie zdrowia pozostających bez wystarczającego wsparcia ze strony bliskich.

2024 2023

Ponadto niektórzy mieszkańcy zostają umieszczeni w Domach Pomocy Społecznej z powodu braku rodziny lub niemożności sprawowania nad nimi opieki. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przejmuje wówczas odpowiedzialność za organizację wsparcia oraz finansowanie ich pobytu. Poniżej dane liczbowe dotyczące wydatków na usługi instytucjonalne.

Porównanie wydatków gminy na usług instytucjonalne (DPS) i w środowisku
w roku 2024 i 2023

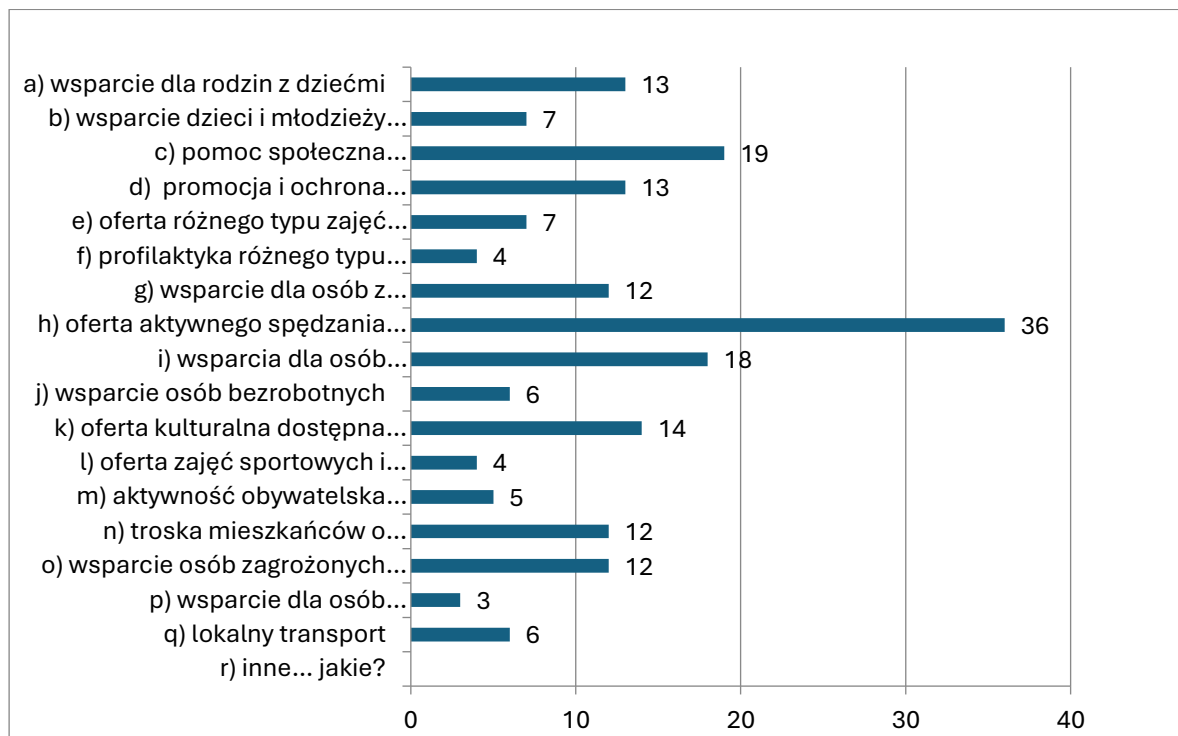

2024 **2023**

4. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy.

Zaproszono mieszkańców gminy do wypowiedzi swoich oczekiwań i zgłoszenia potrzeb w zakresie usług społecznych. Ankiety zostały przeprowadzone w formie papierowej oraz w formie internetowej. Wpłynęło łącznie 71 ankiet, nie na wszystkie pytania udzielono odpowiedzi. Wyniki ankiet przedstawiają się następująco:

Pytanie 1. Proszę zaznaczyć z listy poniżej wszystkie te obszary życia mieszkańców Gminy Biłgoraj, które Pana/Pani zdaniem funkcjonują najlepiej i z których jest Pan/Pani najbardziej zadowolony/a
70 odpowiedzi

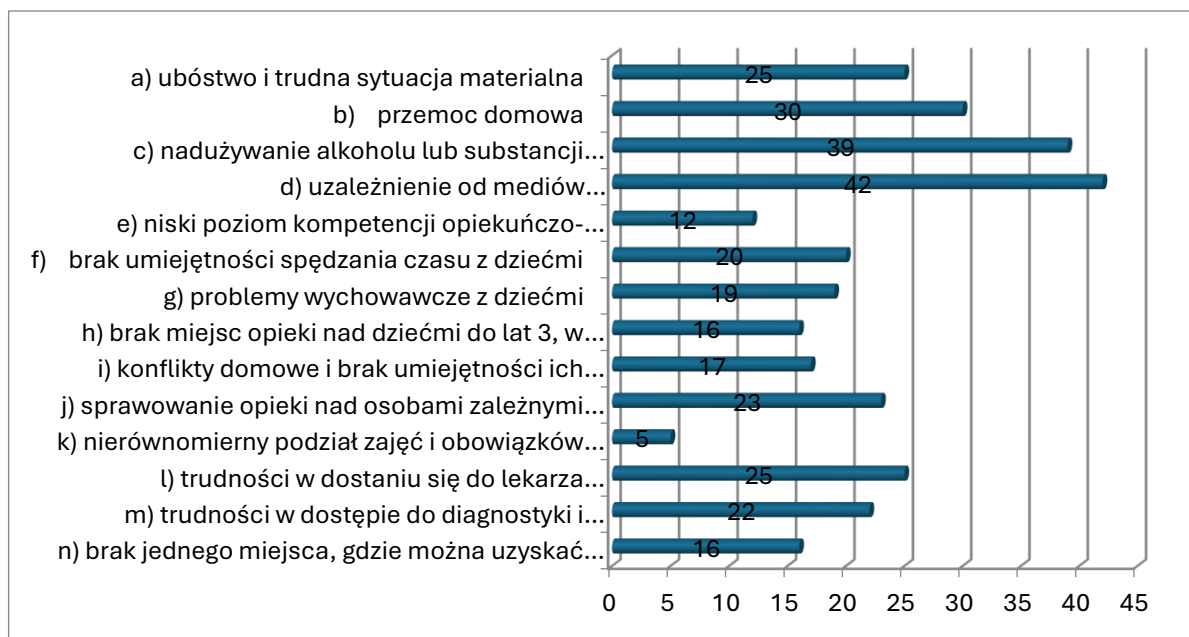
51,42 % badanych wskazało -oferta aktywnego spędzania czasu dla seniorów

27,14 %pomoc społeczna świadczona za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej

25,71 %wsparcia dla osób starszych, które potrzebują pomocy w codziennym funkcjonowaniu

Pytanie 2. Spośród wymienionych poniżej problemów proszę wskazać maksymalnie 6, Pana/Pani zdaniem najważniejszych, które dotyczą rodzin z dziećmi w Gminie Biłgoraj

71 odpowiedzi

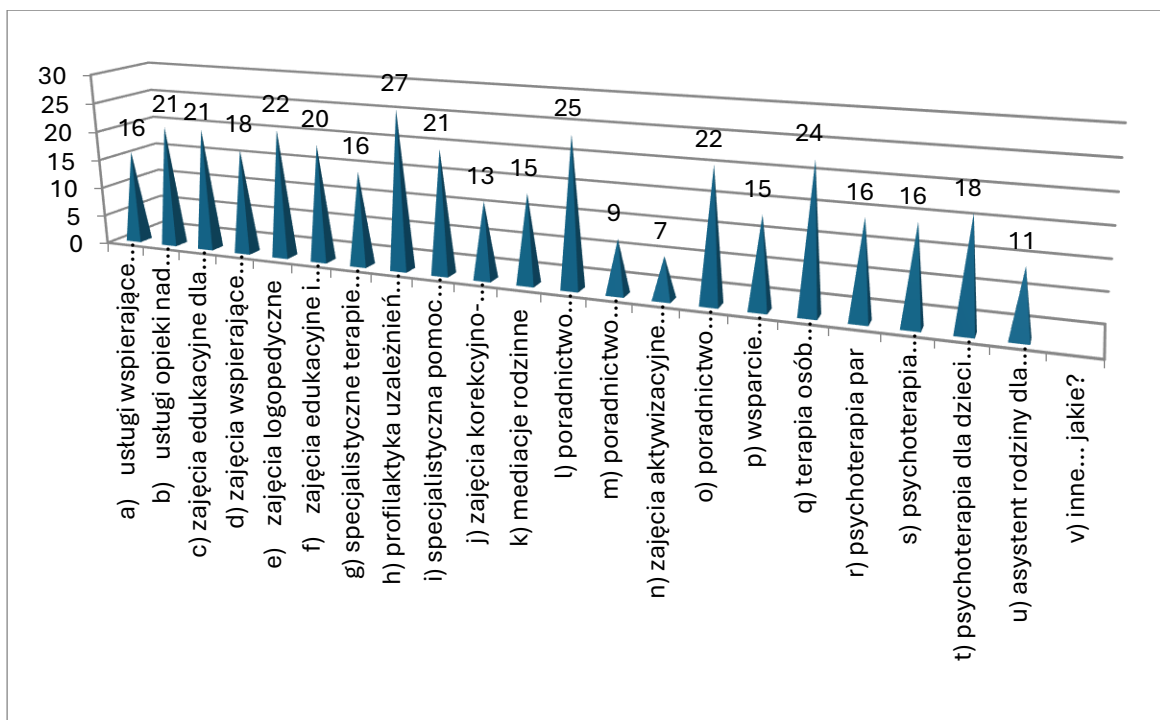

Oto jak przedstawiły się odpowiedzi:

- 1) uzależnienie od mediów społecznościowych i Internetu 59,15 %
- 2) nadużywanie alkoholu lub substancji psychoaktywnych w rodzinie 54,92 %
- 3) przemoc domowa 42,25 %
- 4) ubóstwo i trudna sytuacja materialna 35,21 %
- 5) trudności w dostaniu się do lekarza pierwszego kontaktu i lekarzy specjalistów 35,21 %
- 6) sprawowanie opieki nad osobami zależnymi (starszymi, z niepełnosprawnością, przewlekle chorymi) 32,39 %

Pytanie 3. Spośród poniższych proszę zaznaczyć maksymalnie 9 usług, których brakuje rodzinom w Gminie Biłgoraj

70 odpowiedzi

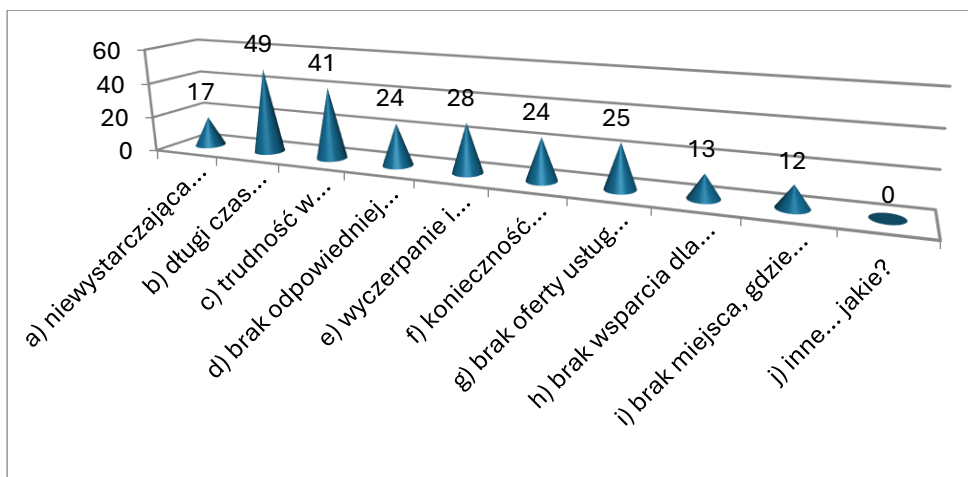

Odpowiedzi były następujące:

- 1) profilaktyka uzależnień od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, internetu oraz innych rodzajów uzależnień - 38,57 %
- 2) poradnictwo psychologiczne dla rodzin - 35,71 %
- 3) terapia osób uzależnionych i współuzależnionych - 34,28 %
- 4) zajęcia logopedyczne - 31,42 %
- 5) poradnictwo dietetyczno-żywnieniowe dla rodzin - 31,42%
- 6) usługi opieki nad dziećmi do lat 3 – 30 %
- 7) zajęcia edukacyjne dla rodziców, w tym szkolenia i warsztaty wspierające rozwój umiejętności wychowawczych - 30 %
- 8) specjalistyczna pomoc dla dzieci i rodzin doświadczających przemocy domowej
- 9) zajęcia wspierające rozwój emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, np. Trening Umiejętności Społecznych TUS lub podobne - 25,71 %
- 10) psychoterapia dla dzieci i młodzieży - 25,71 %

Pytanie 4. Spośród wymienionych poniżej problemów proszę wskazać maksymalnie 4, Pana/Pani zdaniem najważniejszych, które dotyczą osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (seniorów, osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych)

68 odpowiedzi

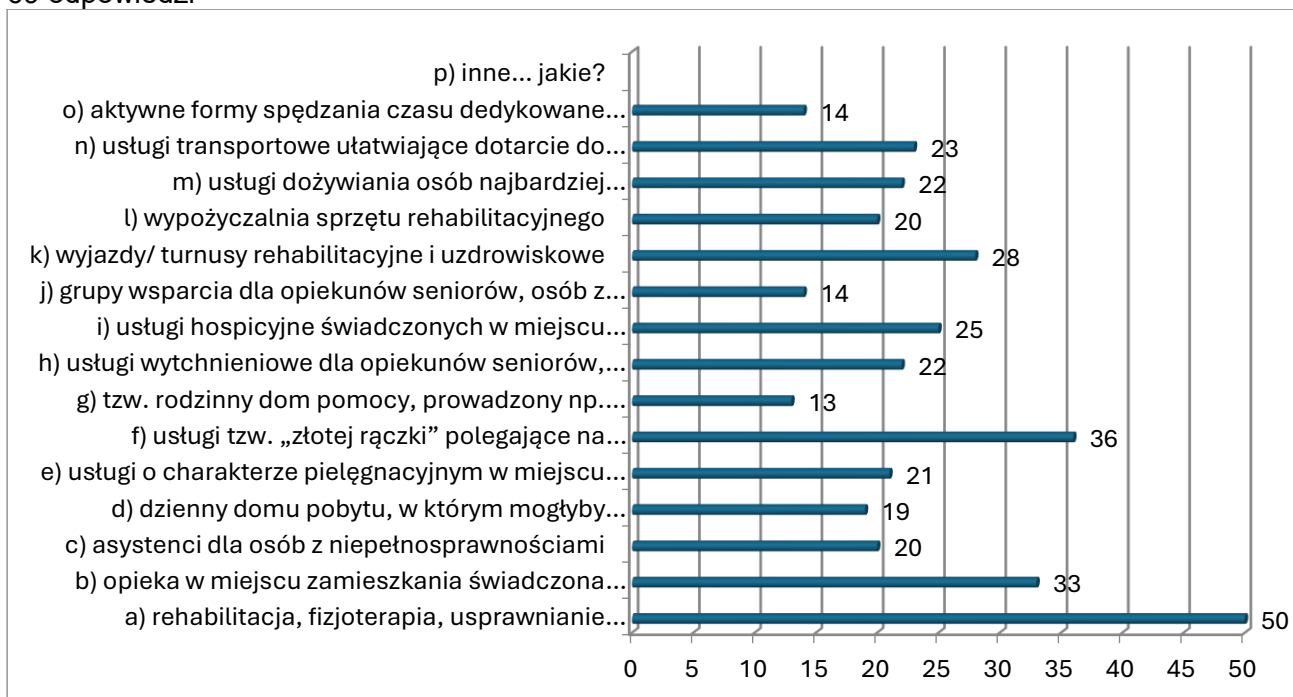

Badani wskazali następujące obszary:

- 1) długi czas oczekiwania na rehabilitację lub fizjoterapię albo wysoki koszt w przypadku komercyjnego korzystania z tych usług – 72 %
- 2) trudność w zapewnieniu odpowiedniej opieki osobom starszymi i przewlekle chorym w czasie, gdy ich opiekunowie muszą pracować - 60,29 %
- 3) wyczerpanie i przemęczenie opiekunów osób starszych, z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych spowodowane ciągłą opieką i brakiem pomocy z zewnątrz - 41,17 %
- 4) brak oferty usług hospicyjnych dla osób przewlekle lub nieuleczalnie chorych - świadczonych w miejscu zamieszkania - 36,76 %

Pytanie 5. Spośród poniższych proszę zaznaczyć maksymalnie 7 usług, których brakuje seniorom, osobom z niepełnosprawnościami, osobom przewlekle chorym w Gminie Biłgoraj

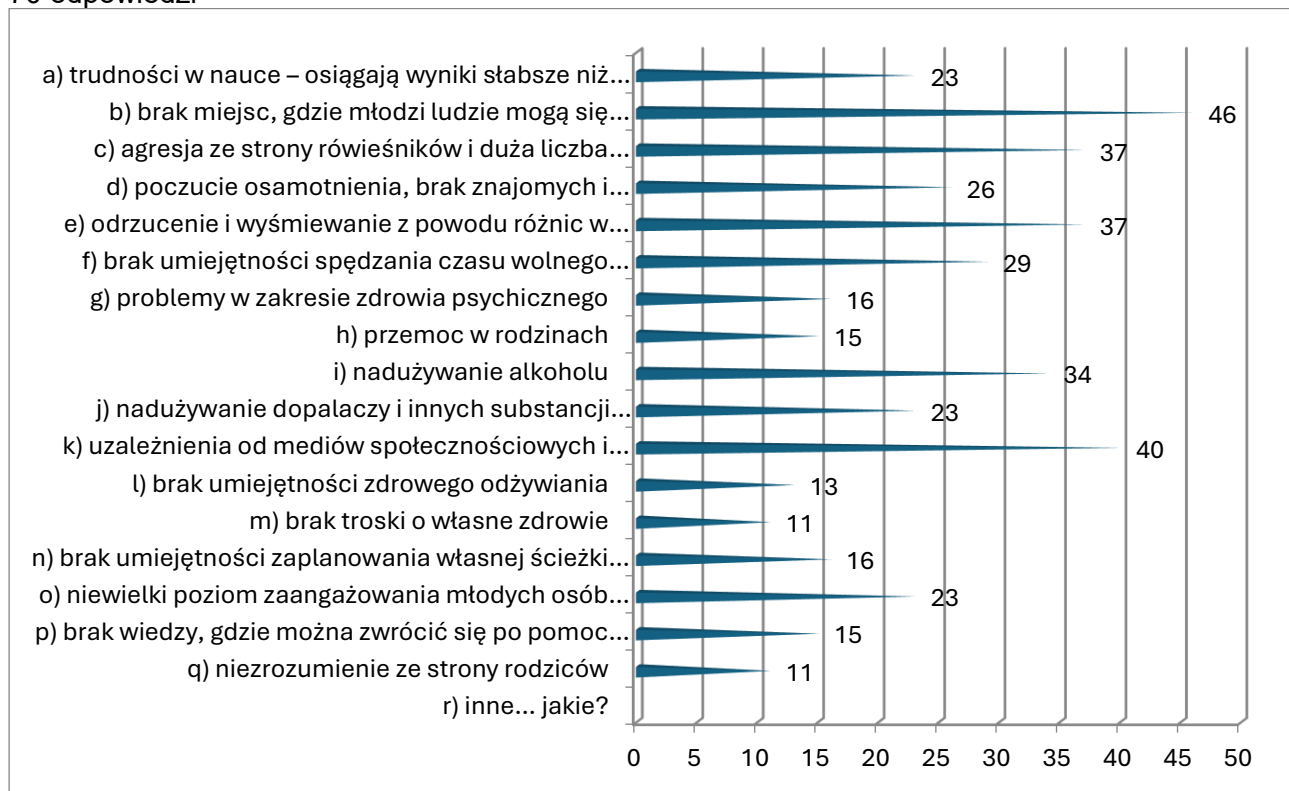
69 odpowiedzi

Wybrano następujące usługi:

- 1) rehabilitacja, fizjoterapia, usprawnianie ruchowe w celu poprawy sprawności fizycznej osób o ograniczonej mobilności i sprawności - 72,46 %
- 2) usługi tzw. „złotej rączki” polegające na drobnych naprawach w mieszkaniach i domach osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu - 52,17 %
- 3) opieka w miejscu zamieszkania świadczona przez odpowiednio przeszkolonych opiekunów - 47,82 %
- 4) wyjazdy/ turnusy rehabilitacyjne i uzdrowiskowe - 40,57 %
- 5) usługi hospicyjne świadczone w miejscu zamieszkania osoby chorej - 36,23 %
- 6) usługi transportowe ułatwiające dotarcie do lekarza lub umożliwiające załatwienie ważnych spraw np. urzędowych - 33,33 %
- 7) usługi wytchnieniowe dla opiekunów seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych, aby mogli się zregenerować, odpocząć lub mieć czas na załatwienie swoich spraw - 31,88 %

Pytanie 6. Spośród wymienionych poniżej problemów proszę wskazać maksymalnie 8, Pana/Pani zdaniem najważniejszych, które dotyczą osób młodych w Gminie Biłgoraj
70 odpowiedzi

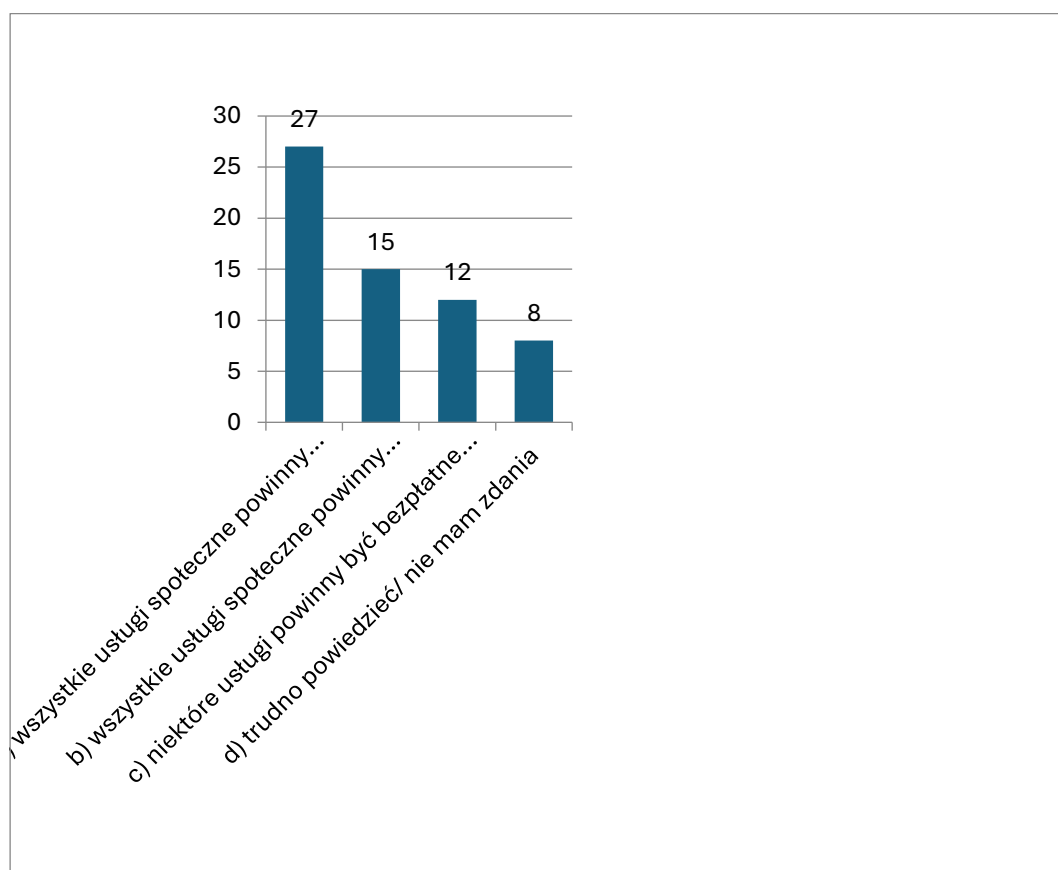

Badani wskazali następujące odpowiedzi:

- 1) brak miejsc, gdzie młodzi ludzie mogą się spotykać - 65,71 %
- 2) uzależnienia od mediów społecznościowych i Internetu - 57,14 %
- 3) agresja ze strony rówieśników i duża liczba zachowań przemocowych wśród młodzieży - 52,85 %
- 4) odrzucenie i wyśmiewanie z powodu różnic w statusie materialnym młodzieży dotyczącym np. jakości telefonu, ubrań, innych rzeczy materialnych - 52,85 %
- 5) nadużywanie alkoholu - 48,57 %
- 6) brak umiejętności spędzania czasu wolnego przez młodzież - 41,42 %
- 7) poczucie osamotnienia, brak znajomych i przyjaciół - 37,14 %
- 8) niewielki poziom zaangażowania młodych osób w lokalne sprawy - 32,85 %

Pytanie 7. Zakładając, że w najbliższych latach w Gminie Biłgoraj usługi społeczne dla mieszkańców będą systematycznie rozwijane, a zatem potrzeba będzie więcej pieniędzy na usługi w Gminie Biłgoraj, proszę zaznaczyć jedną odpowiedź, z którą Pan/Pani najbardziej się zgadza, a która dotyczy udziału mieszkańców w finansowaniu usług społecznych

62 odpowiedzi

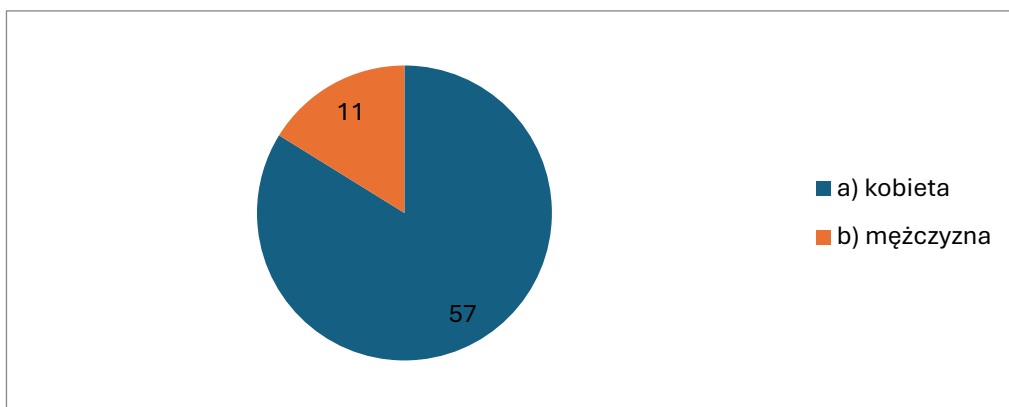

Mieszkańcy wskazali na:

- a) wszystkie usługi społeczne powinny być całkowicie bezpłatne dla mieszkańców - 43,54 %
- b) wszystkie usługi społeczne powinny być tylko częściowo płatne dla mieszkańców tak, aby mogli z nich skorzystać a pieniądze nie stanowiły bariery - 21,19 %
- c) niektóre usługi powinny być bezpłatne np. jeśli osób potrzebujących nie stać na nie. Ale tam, gdzie to możliwe należy wprowadzić częściową odpłatność, aby mieszkańcy uczestniczyli w finansowaniu usług społecznych - 19,35 %
- d) trudno powiedzieć/ nie mam zdania - 12,9 %

Pytanie 8. Na koniec prosimy o uzupełnienie metryczki. Dane posłużą jedynie celom statystycznym.

68 odpowiedzi

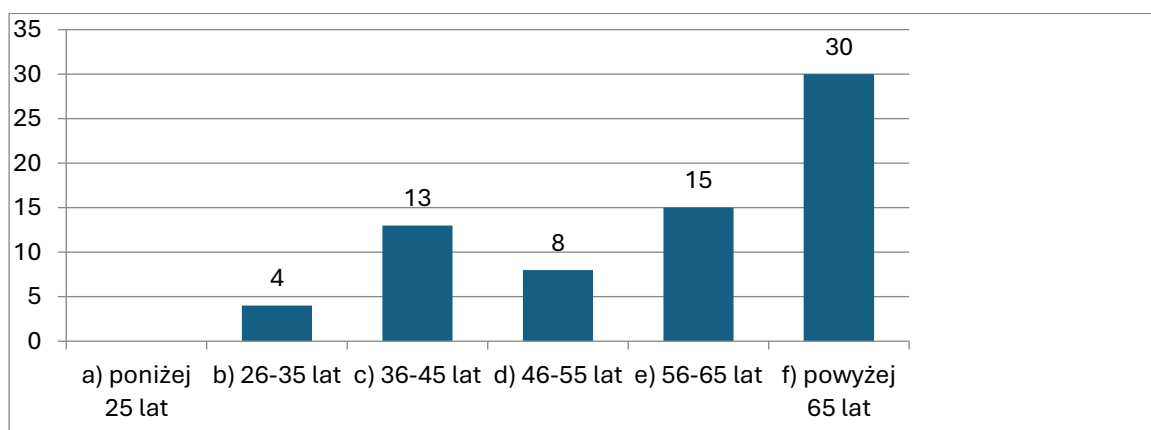

W badaniach wzięło udział:

- a) kobieta 83,82 %
- b) mężczyzna 16,17 %

Pytanie 9. W jakim przedziale wiekowym Pan/Pani jest obecnie. Proszę wybrać jedną odpowiedź

70 odpowiedzi

Wiek biorących udział w badaniach:

- a) poniżej 25 lat-0
- b) 26-35 lat 5,71 %
- c) 36-45 lat 18,57 %
- d) 46-55 lat 11,42 %
- e) 56-65 lat 21,42 %
- f) powyżej 65 lat 42,85 %

4.1. Rodziny i dzieci

4.1.1 Aktualny stan realizacji usług dla rodzin z dziećmi

Na terenie Gminy Biłgoraj realizowane są następujące usługi na rzecz dziecka i rodziny:

1. Asystent rodziny,
2. Rządowy Program Posiłków w Szkole i w Domu,
3. Karta Dużej Rodziny,
4. Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2012 – 2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszy Społecznego PLUS (EFS+),
5. Placówki wsparcia dziennego

ASYSTENT RODZINY

W 2024 roku w ramach działań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju zapewniał rodzinie wsparcie asystenta rodziny oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa. W 2024r. wsparciem asystenta rodziny zostały objęte 4 rodziny, w których jest łącznie 11 dzieci.

Głównymi problemami występującymi w rodzinach objętych wsparciem asystenta są niskie umiejętności lub niezaradność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz gospodarowania budżetem domowym, uzależnienie od alkoholu, problemy zdrowotne, w tym zaburzenia o podłożu psychicznym, zachowania aspołeczne dzieci, problemy edukacyjne i wychowawcze małoletnich, nie uczęszczanie małoletnich na zajęcia w szkole, brak kontaktu rodziców z placówką oświatową, bezrobocie, niski poziom umiejętności załatwiania spraw urzędowych oraz przemoc domowa.

Głównym celem pracy asystenta rodziny jest poprawa funkcjonowania środowiska rodzinnego oraz zapewnienie dzieciom warunków do prawidłowego rozwoju. Asystent podczas pracy z rodziną używa całego wachlarza metod zmierzających do osiągnięcia wyznaczonych celów. Udziela pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu i podwyższaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, racjonalnego gospodarowania budżetem domowym poprzez zachęcanie członków rodziny do systematycznego wykonywania prac w domu i utrzymywania porządku, zwrócenie szczególnej uwagi na utrzymanie czystości, motywowanie do przeprowadzania drobnych remontów w domu, nauczenie sporządzania listy zakupów, założenia zeszytu wydatków oraz ustalanie priorytetów zakupowych.

Asystent rodziny udziela również pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez motywowanie do skorzystania z pomocy psychologa, udziela wsparcia w napotkanych trudnościach, doradza, podnosi samoocenę, motywuje do uczestnictwa w terapii w Poradni Uzależnień od Alkoholu i pomaga w rozwiązywaniu konfliktów.

Głównym celem asystenta rodziny jest wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, co ma umożliwić pozostanie dzieci w ich biologicznych rodzinach, zapobiec umieszczeniu ich w pieczy zastępczej lub umożliwić powrót dzieci wcześniej umieszczonych w pieczy zastępczej do ich rodzin biologicznych.

RZĄDOWY PROGRAM POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU

Głównym założeniem Programu jest zapewnienie pomocy zarówno dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji, jak i osobom starszym,

niepełnosprawnym, o niskich dochodach. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej.

Na terenie Gminy Biłgoraj funkcjonuje jedenaście szkół podstawowych, w których dzieci mają możliwość skorzystania z posiłku. Dodatkowo z tej formy pomocy korzystają dzieci z terenu Gminy Biłgoraj które uczęszczają do szkół poza miejscem zamieszkania.

W 2024 roku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” liczba dzieci objętych wsparciem w postaci posiłku wyniosła:

1. dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej – 9
2. uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej – 12

Łączna liczba dożywianych dzieci wyniosła 19.

W 2024 r. w ramach rządowego programu wieloletniego objętych zostało pomocą 96 rodzin.

KARTA DUŻEJ RODZINY

Ustawą z dnia 5 grudnia 2014 roku wprowadzona została Karta Dużej Rodziny, mająca zasięg ogólnopolski. Karta umożliwia członkom rodzin wielodzietnych korzystanie ze zniżek oferowanych przez podmioty publiczne i niepubliczne przystępujące do programu. Posiadacze Karty mają możliwość skorzystania ze zniżek na terenie całego kraju w m.in. w sferze kulturalnej, transportowej, ulg podatkowych. Rodzice z Karty Dużej Rodziny mogą korzystać dożywotnio, a dzieci do 18 roku życia lub do ukończenia nauki maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia.

Beneficjentami programu są członkowie rodziny wielodzietnej, bez względu na jej dochód. W 2024 roku wpłynęło 15 wniosków, a wydano 30 kart.

W roku 2024

Liczba wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny typu zgłoszenie nowej rodziny z dziećmi – 12

Liczba wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny typu zgłoszenie nowej rodziny dla rodzin składających się wyłącznie z rodziców - 32

Łączna liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny - 133

Liczba przyznanych kart dla członka rodziny wielodzietnej, który był już jej posiadaczem (przedłużenie Karty Dużej Rodziny) - 13

Liczba przyznanych kart dla nowego członka rodziny wielodzietnej – 8

Liczba przyznanych kart jako uzupełnienie rodziny - 2

Liczba przyznanych duplikatów Karty Dużej Rodziny - 6

PROGRAM FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA POMOC ŻYWNOŚCIOWĄ 2012 – 2027 WSPÓŁFINANSOWANEGO ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO PLUS (EFS+)

Co roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju podpisuje umowę o współpracy z Lubelskim Oddziałem Okręgowym PCK.

Pomoc udzielana jest w postaci paczek żywnościowych dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, spełniających kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i których dochód nie przekracza 265 % kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej (tj. 2 676,50 zł. dla osób samotnie gospodarujących oraz 2 180,95 zł. dla osoby w rodzinie).

Żywność wydawana jest w siedzibie PCK w Biłgoraju.

W 2024r.w Ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) Gminny Ośrodek wydawał 120 skierowań dla rodzin o liczbie osób w rodzinach - 297 mogących pobierać żywność w PCK. Ponadto w ramach współpracy w Polskim Czerwonym Krzyżu udzielono dodatkowego wsparcia w następujących formach:

- dla 50 osób w formie paczek z żywnością
- dla 10 osób w formie paczek świątecznych
- dla 9 rodzin w formie wyprawek szkolnych dla dzieci

Wszyscy potrzebujący wsparcia w formie żywności mogą codziennie skorzystać z doraźnego wsparcia PCK, gdyż codziennie organizacja posiada asortyment np. w formie pieczywa z dnia poprzedniego.

PLACÓWKI WSPARCIA DZIENENGO

Na terenie Gminy Biłgoraj funkcjonują 3 placówki wsparcia dziennego w miejscowościach: Bukowa, Gromada i Wola Dereźniańska. Prowadzenie placówek zostało powierzone Stowarzyszeniu SOS Wiosek Dziecięcych w Polsce.

Zorganizowano następujące zajęcia dodatkowe, z których skorzystało 162 dzieci

- zajęcia ruchowo-sportowe skorzystało 111 dzieci
- zajęcia językowe (j. angielski) – skorzystało 96 dzieci
- zajęcia artystyczne/kreatywne/plastyczne- skorzystało 99 dzieci
- zajęcia eksperymentalne – skorzystało 97 osoby
- zajęcia psychoedukacyjne –skorzystało 45 dzieci
- nabywanie umiejętności w zakresie prostych czynności kulinarnych – skorzystało 49 dzieci

4.1.2 Potrzeby i wyzwania w zakresie wspierania rodzin z dziećmi

- Potrzebne jest podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących problematyki opiekuńczo-wychowawczej, uzależnień i problemów w nauce dzieci, przez rodziców i pedagogów. Ograniczone zaś zasoby finansowe mogą być wyzwaniem w realizacji kompleksowych programów wsparcia rodziny.
- Ważne jest podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, w tym aktywnego spędzania czasu z dzieckiem oraz edukowanie rodziców w zakresie potrzeb ich dzieci poprzez kierowanie ich na warsztaty i szkolenia.
- Należy zwiększyć dostępność do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i rodzinnego.
- Istotne jest zwiększenie dostępności do profilaktycznych badań dla dzieci oraz do rehabilitacji.
- Zasadne jest podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz edukacji w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i motywowaniu do leczenia, ponieważ problemy uzależnienia od alkoholu i substancji psychoaktywnych w rodzinach często

stanowią poważne wyzwanie utrudniające wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.

- Niskie umiejętności oraz niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego często przyczyniają się do głębszych problemów społeczno – ekonomicznych. Potrzebne więc jest promowanie oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności oraz szkolenia dla rodzin wymagających wsparcia.
- Niski poziom wykształcenia i brak perspektyw zawodowych rodziców ograniczają możliwości wspierania rozwoju edukacyjnego dzieci. Rozwój placówek wsparcia dziennego pomógłby wspierać dzieci i młodzież w procesie wychowawczym i edukacyjnym. Istotnym jest poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych we współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi.
- Prawidłowa opieka nad dziećmi wiąże się z dostępem do wysokiej jakości żłobków i przedszkoli.
- Potrzebna jest pomoc w integracji rodzin oraz motywowanie do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.
- Ważna jest organizacja kursów i warsztatów dla rodziców/opiekunów, pracowników instytucji działających w obszarze wspierania rodziny obejmujących takie tematy jak zdrowie psychiczne, rozwój dziecka, techniki wychowawcze, komunikacja z dziećmi, umiejętności radzenia sobie ze stresem.

4.2 Osoby starsze i chore

4.2.1 Aktualny stan realizacji usług dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (starszych i chorych)

Na terenie Gminy Biłgoraj realizowane są następujące usługi na rzecz osób starszych i chorych:

1. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
2. Kierowanie do domów pomocy społecznej,
3. Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2012 – 2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszy Społecznego PLUS (EFS+),
4. Dzienny Dom Senior+ w Bukowej, Dzienny Dom Pomocy w Dylach
5. Mieszkania wspomagane w Dylach
6. Praca socjalna

USŁUGI OPIEKUŃCZE W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

Osoby starsze i z problemami zdrowotnymi korzystają z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. W 2024 roku usługami opiekuńczymi w Gminie Biłgoraj objętych było 5 osób. Usługi opiekuńcze w głównej mierze opierają się na takim wsparciu osoby, która wymaga częściowej pomocy osoby drugiej, aby mogła pozostać w swoim miejscu zamieszkania. Pomoc w formie usług opiekuńczych polega w szczególności na: pomocy w przygotowywaniu posiłków, robieniu zakupów, utrzymaniu czystości w domu, pomoc w utrzymaniu higieny osobistej, umawianiu wizyt lekarskich itp.

KIEROWANIE DO DOMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Osoby wymagające umieszczenia w domu pomocy społecznej kieruje się do odpowiedniego typu domu zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania. W domach pomocy społecznej w 2024 roku przebywało 16 mieszkańców gminy Biłgoraj. Były to Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów w Biłgoraju, w Teodorówce, w Janowie Lubelskim, w Moszczanach, w Sośnicy, w Miechowie.

DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU SENIOR+ W BUKOWEJ

Dzienny Dom jest ośrodkiem wsparcia dziennego, z którego świadczeń mogą korzystać osoby w wieku powyżej 60 roku życia, nieaktywne zawodowo będące mieszkańcami Gminy Biłgoraj. Placówka dysponuje 15 miejscami dla osób starszych.

Celem Dziennego Domu Senior + w Bukowej jest zapewnienie wsparcia Seniorom, kompensowanie skutków samotności, niesamodzielności i niepełnosprawności, a także propagowanie modelu aktywnego godnego życia w wieku senioralnym.

Przedmiotem działania jest realizowanie działań w zakresie rozwoju tj. aktywności edukacyjnej, kulturalnej, ruchowej i opiekuńczej w szczególności poprzez:

- 1) przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji;
- 2) ograniczenie skutków niepełnosprawności fizycznej;
- 3) opiekę i pomoc w rozwiązywaniu codziennych problemów utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie;
- 4) aktywizowanie osób starszych do dalszego podejmowania wysiłku mającego na celu poprawę jakości życia i koordynowanie działań w tym zakresie z uwzględnieniem kondycji psychofizycznej seniorów;
- 5) integracja społeczna Seniorów.

DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY W DYLACH

Gmina Biłgoraj w partnerstwie z Gminą Miasto Biłgoraj i Gminą Księżpol realizuje projekt „Dzienny Dom Pomocy w Dylach” dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027.

Wartość projektu (całkowity koszt projektu): 2 022 397,20 zł.

Całkowita wartość dofinansowania Projektu wynosi 1 915 477,20 zł.

w tym:

wartość środków europejskich w kwocie 1 719 037,62 zł.

wartość środków krajowych w kwocie 196 439,58 zł

Dzienny Dom Pomocy w Dylach, przeznaczony jest dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu zapewniający całodzienne usługi opiekuńcze oraz aktywizację w sferze intelektualnej i społecznej.

Dzienny Domu Pomocy w Dylach posiada 30 miejsc dla osób w wieku 18-65+

W ramach prowadzonej działalności realizuje kompleksowe wsparcie grupy docelowej tj.

1) Zapewnienie opieki i wsparcia – pomoc w codziennym funkcjonowaniu osobom, które wymagają opieki, ale nie potrzebują form całodobowych.

2) Aktywizacja społeczna i integracja – organizowanie zajęć integracyjnych, edukacyjnych oraz kulturalnych, aby zapobiegać izolacji społecznej.

DDP tworzy warunki do codziennych kontaktów międzyludzkich, co wpływa pozytywnie na samopoczucie i zdrowie psychiczne.

W ramach działań integracyjnych organizowane są; wspólne posiłki, zajęcia grupowe (np. gimnastyka, rękodzieło, śpiew), wyjścia i wycieczki (np. do kina, muzeum, na spacer), spotkania tematyczne, np. z ciekawymi gośćmi, pokazy, prelekcje.

3) Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej – wsparcie psychologiczne, terapia zajęciowa i zajęcia ruchowe.

4) Wsparcie rodzin i opiekunów – odciążenie bliskich osób korzystających z usług DDP, umożliwiając im podjęcie pracy lub odpoczynek.

5) Zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych – zapewnienie niezbędnych usług opiekuńczych, wyżywienia, profilaktyki zdrowotnej i pomocy w czynnościach dnia codziennego.

6) Wsparcie socjalizacyjne i aktywizujące - poprzez prowadzenie aktywizacji w sferze fizycznej, intelektualnej oraz społecznej.

MIESZKANIA WSPOMAGANE W DYŁACH

Od kwietnia 2024r. w zasobach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Biłgoraju znajdują się 3 mieszkania wspomagane dla 13 osób. Mieszkania mieszczą się w Dylach na piętrze budynku w którym mieści się Dzienny Dom Pomocy w Dylach. Do chwili obecnej nie było żadnego mieszkańca korzystającego z usług mieszkań wspomaganych.

PRACA SOCJALNA

Praca socjalna świadczona przez pracowników socjalnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Biłgoraju na rzecz osób starszych polega na udzielaniu informacji dotyczących różnego rodzaju świadczeń zarówno z obszaru pomocy społecznej jak i innych instytucji zabezpieczenia społecznego. Udzielane są informacje na temat tj. rehabilitacja w ramach NFZ, możliwość wystąpienia o ustalenie stopnia niepełnosprawności, Ogólnopolskiej Karty Seniora, Karty Dużej Rodziny, informowanie o placówkach i instytucjach świadczących pomoc osobom starszym, schorowanym, w tym zapewniających opiekę całodobową (ZOL).

4.2.2 Potrzeby i wyzwania w zakresie wspierania osób starszych i chorych

- Istnieje potrzeba zwiększenia dostępu dla osób starszych i chorych do usług opiekuńczych oraz towarzyszących, świadczonych w miejscu zamieszkania.
- Istotny jest rozwój i koordynacja usług społecznych które integrują różne rodzaje pomocy w jednym miejscu. Rozwój ośrodków wsparcia tj. dom pomocy, kluby seniora itp. które zabezpieczają podstawowe potrzeby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale również będą ukierunkować działania na aktywizację osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.
- Zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług medycznych, szczególnie w zakresie chorób przewlekłych oraz usług rehabilitacyjnych.
- Istnieje potrzeba organizowania transportu do placówek medycznych oraz rehabilitacyjnych.
- Potrzeba jest zwiększenia możliwości korzystania ze sprzętu rehabilitacyjnego w formie nieodpłatnej poprzez m.in. utworzenia wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

- Istotnym jest zwiększenie świadomości i poszerzenie dialogu z rodzinami i opiekunami na temat usług umożliwiających samodzielne i niezależne funkcjonowanie osób starszych i z niepełnosprawnościami, poprawa dostępu do informacji na temat form wsparcia w środowisku lokalnym. Zapewnienie usług opiekuńczych ma na celu pozostanie osoby jak najdłużej w miejscu zamieszkania.
- Zasadne jest wspieranie rozwoju wolontariatu, który będzie odpowiedzią na potrzeby osób z ograniczoną sprawnością.

4.3 Osoby z niepełnosprawnością

4.3.1 Aktualny stan realizacji usług dla osób z niepełnosprawnością

Na terenie Gminy Biłgoraj realizowane są następujące usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością:

1. Usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością,
2. Opieka wytchnieniowa ,

USŁUGI ASYSTENTA OSOBISTEGO OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” – edycja 2024 realizowany w ramach resortowego programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej ze środków Funduszu Solidarnościowego na podstawie Umowy Nr 208 z dn. 16 luty 2024 r.

Asystent kierowany jest do rodzin, które wymagają znacznie szerszego wsparcia, aniżeli pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej. Głównym celem pracy asystenta rodziny jest zapobieganie sytuacjom gdzie małe dzieci należy zabierać z domu rodzinnego. Asystent również pracuje z rodzicami biologicznymi którym odebrano dzieci i umieszczono w pieczy zastępczej, w celu umożliwienia powrotu dzieci do rodziny. W 2024r. wsparciem asystenta rodziny zostały objęte 4 rodziny.

USŁUGI OPIEKI WYTCHNIENIOWEJ

W roku 2024 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju pozyskał również środki na realizację zadania „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2024 ze środków Funduszu Solidarnościowego w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej

Program adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności i osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności. Usługi opieki wytchnieniowej przysługują w przypadku zamieszkiwania we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą niepełnosprawną.

Usługą opieki wytchnieniowej w roku 2024 objęto 2 osoby dorosłe i 3 dzieci, zrealizowano łącznie 719 godzin opieki wytchnieniowej dla wszystkich tych osób.

4.3.2 Potrzeby i wyzwania w zakresie osób z niepełnosprawnością

- Wprowadzenie działań zachęcających pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością, np. poprzez dystrybucję plakatów i ulotek, organizację spotkań dotyczących zasad prawnych zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.
- Konieczność dostosowania przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- Realizacja pomocy psychologicznej i poradnictwa specjalistycznego dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- Rozwój form wsparcia tj. asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością oraz opieka wytchnieniowa

- Dostęp do różnorodnych form rehabilitacji, zarówno fizycznej jak i psychicznej.
- Konieczność realizacji usług dla rodzin osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a także dla ich opiekunów- w formie kursów, szkoleń, grup wsparcia i innych działań służących wzmocnieniu wiedzy i kompetencji w obszarze opieki nad osobą zależną.

4.4 Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

4.4.1 Aktualny stan realizacji usług dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju świadczy wsparcie w zakresie pomocy pieniężnej i niepieniężnej osobom w trudnej sytuacji życiowej (w tym osobom z zaburzeniami). Pomoc pieniężna dotyczy głównie systemu zasiłków (stałych, okresowych i celowych) i przyznawana jest na ogólnych zasadach zgodnych z ustawą o pomocy społecznej. Świadczenia natury niepieniężnej m.in. praca socjalna, kierowanie do domów pomocy społecznej. Osoby w kryzysie psychicznym korzystają z ogólnej oferty OPS dla osób w trudnej sytuacji życiowej. GOPS w Biłgoraju nie zatrudnia specjalistów z zakresu psychologii, psychoterapii czy terapii uzależnień. Może jedynie przekazywać informacje o dostępnych specjalistach w gminie, powiecie czy województwie.

4.4.2 Potrzeby i wyzwania w zakresie zdrowia psychicznego

- Potrzebne jest usprawnienie dostępu do usług zdrowotnych, szczególnie w zakresie zdrowia psychicznego dla społeczności Gminy poprzez nawiązywanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się działaniami w zakresie zdrowia psychicznego oraz placówkami leczenia zdrowia psychicznego
- Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji pracowników socjalnych do świadczenia usług społecznych na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi i w zakresie zdrowia psychicznego w środowisku lokalnym poprzez np. kursy, szkolenia.
- Potrzeba promocji zdrowia psychicznego w celu zmniejszenia stygmatyzacji i zwiększenia świadomości społecznej.
- Realizacja programów profilaktycznych w obszarze uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych, a także w zakresie zachowań ryzykownych, agresji oraz cyberprzemocy.

4.5 Osoby w kryzysie bezdomności

4.5.1 Aktualny stan realizacji usług dla osób w kryzysie bezdomności

ZAPEWNIENIE SCHRONIENIA OSOBOM W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI

Bezdomność to jedna z najbardziej trudnych i złożonych form wykluczenia społecznego. Z tego względu Gmina Biłgoraj ma podpisane porozumienie o współpracy ze Stowarzyszeniem MONAR - Schronisko dla Osób Bezdomnych MARKOT w Chełmie. Osoby bezdomne z terenu gminy mogą zostać skierowane do schroniska, które gwarantuje im nocleg i wyżywienie, środki czystości i higieny osobistej, pomoc sprawach formalno – prawnych oraz realizacji indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności przy współpracy z GOPS. W 2024 r. nikt nie został skierowany do w/w schroniska ponieważ w Gminie Biłgoraj nie występował i aktualnie nie występuje problem bezdomności.

4.5.2 Potrzeby i wyzwania w zakresie wspierania osób w kryzysie bezdomności

- Potrzebne jest zabezpieczanie środków finansowych na zapewnienie schronienia pomimo nie występowania problemu bezdomności.
- Zasadne jest udzielanie pomocy i wsparcia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, która może prowadzić do bezdomności, tj. osobom ubogim, zadłużonym, opuszczającym pieczę zastępczą, zakłady karne, doświadczającym przemocy, osobom uzależnionym od alkoholu lub środków odurzających.

5. Planowane cele i działania

5.1 Rodziny i dzieci

Cel	Nr działania	Działanie	Podmiot	Źródła finansowania
Rozwój systemu wsparcia rodzin w realizacji ich podstawowych zadań opiekuńczo-wychowawczych oraz wspomagania rozwoju dzieci i młodzieży.	5.1.1	Organizowanie warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje wychowawcze i nauczycielskie dla rodziców, nauczycieli, pedagogów. Organizacja profilaktycznych badań dla dzieci oraz rehabilitacji.	Gmina Biłgoraj ,GOPS w Biłgoraju, placówki oświatowe, zdrowotne, organizacje pozarządowe	Środki europejskie, budżet państwa, budżet własny.
Zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do życia i wszechstronnego rozwoju.	5.1.2	Rozwój oferty kulturalno-sportowo-edukacyjnej dla dzieci i młodzieży. Rozwój placówek wsparcia dziennego	GOPS w Biłgoraju, Placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury, organizacje pozarządowe	Środki europejskie, budżet państwa, budżet własny.
Wzmocnienie systemu pomocy społecznej i wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	5.1.3	Zwiększenie intensywności, częstotliwości pracy socjalnej z rodzinami objętymi pomocą społeczną, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin Szkolenia dla pracowników socjalnych i asystentów rodzin. Zapewnienie dostępu do poradnictwa psychologicznego/terapeutycznego dla rodziców i opiekunów, którzy mogą potrzebować indywidualnego wsparcia i porad. Poradnictwo psychologiczne, socjalne, pedagogiczne	Gmina Biłgoraj, GOPS w Biłgoraju, organizacje pozarządowe	Środki europejskie, budżet państwa, budżet własny.

5.2 Osoby starsze i chore

Cel	Nr działania	Działanie	Podmiot	Źródła finansowania
Zwiększenie dostępności usług	5.2.1	Rozwój pakietu wsparcia usług świadczonych w miejscu zamieszkania, usług opiekuńczych/sąsiedzkich/specjalistycznych Mobilność transportowa – organizacja transportu dla osób starszych np. do placówek zdrowia, ośrodków wsparcia, urzędów Wsparcie psychologiczne Zwiększenie dostępności do rehabilitacji, fizjoterapii	Gmina Biłgoraj, GOPS w Biłgoraju organizacje pozarządowe	Środki europejskie, budżet państwa, budżet własny.
Przeciwdziałanie izolacji społecznej i samotności oraz umożliwienie wzajemnej pomocy i wsparcia	5.2.2	Rozwój ośrodków wsparcia	Gmina Biłgoraj / GOPS w Biłgoraju, organizacje pozarządowe	Środki europejskie, budżet państwa, budżet własny.

5.3 Osoby z niepełnosprawnością

Cel	Nr działania	Działanie	Podmiot	Źródła finansowania
Zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej i opiekuńczej.	5.3.1	Kontynuacja programów „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” oraz przystąpienie do programu „Opieka wytchnieniowa”. Zwiększenie dostępu do rehabilitacji, fizjoterapii. Rozwijanie usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami,	Gmina Biłgoraj ,GOPS w Biłgoraju, organizacje pozarządowe	Środki europejskie, budżet państwa, budżet własny.
Wzmocnienie wsparcia dla	5.3.2	Organizowanie warsztatów, szkoleń, kursów	Gmina Biłgoraj ,GOPS w	Środki europejskie,

rodzin i opiekunów		dla opiekunów, gdzie będą mogli zdobywać wiedzę na temat specyfiki opieki nad osobami z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Szkolenia z zakresu technik opiekuńczych, komunikacji z osobami potrzebującymi pomocy oraz zarządzania stresem. Tworzenie grup wsparcia.	Biłgoraju, organizacje pozarządowe.	budżet państwa, budżet własny.
Włączenie osób z niepełnosprawnością w życie społeczne i zawodowe .	5.3.3	Zwiększenie form wsparcia aktywizujących i integrujących społecznie osoby z niepełnosprawnością Organizowanie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego. Rozwój ośrodków wsparcia. Zwiększenie dostępności usług transportowych przez realizację usługi od drzwi do drzwi (door-to door)	Gmina Biłgoraj ,GOPS w Biłgoraju, organizacje pozarządowe, przychodnie zdrowia	Środki europejskie, budżet państwa, budżet własny.

5.4 Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Cel	Nr działania	Działanie	Podmiot	Źródła finansowania
Zwiększenie dostępności wsparcia	5.3.1	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi Tworzenie ośrodków wsparcia tj. środowiskowych domów samopomocy, klubów samopomocy, kryzysowych centów wsparcia	Gmina Biłgoraj ,GOPS w Biłgoraju, organizacje pozarządowe	Środki europejskie, budżet państwa, budżet własny.
Poprawa dostępności wsparcia specjalistów.	5.3.2	Poradnictwo psychologiczne, psychiatryczne, prawne. Rozwój telefonicznych i internetowych linii wsparcia	Gmina Biłgoraj ,GOPS w Biłgoraju, organizacje pozarządowe.	Środki europejskie, budżet państwa, budżet własny.

5.5 Osoby w kryzysie bezdomności

Cel	Nr działania	Działanie	Podmiot	Źródła finansowania
Zapewnienie schronienia osobom w kryzysie bezdomności.	5.5.1	Współpraca ze Stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób bezdomnych	Gmina Biłgoraj , GOPS w Biłgoraju.	Środki własne.
Rozwój usług steetworkingo	5.5.2	Praca socjalna steetworking	GOPS w Biłgoraju	Środki własne

6. Monitoring

Lista wskaźników poddanych monitoringowi raz w roku, w okresie obowiązywania planu.

Obszar 1. Rodziny z dziećmi	
1.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną
2.	Liczba rodzin objętych asystenturą rodziną
3.	Liczba osób objętych poradnictwem
4.	Liczba zrealizowanych działań: spotkań, warsztatów, kursów oraz liczba uczestników
5.	Liczba dzieci objętych badaniami profilaktycznymi oraz rehabilitacją/fizjoterapią
6.	Liczba dzieci uczestniczących do placówek wsparcia dziennego
7.	Liczba zrealizowanych zajęć kulturalno-sportowych oraz liczba uczestników
Obszar 2. Osoby starsze i chore	
8.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
9.	Liczba osób objętych wsparciem transportowym
10.	Liczba osób objętych poradnictwem
11.	Liczba osób objętych rehabilitacją, fizjoterapią
12.	Liczba funkcjonujących ośrodków wsparcia dla osób starszych
13.	Liczba uczestników ośrodków wsparcia dla osób starszych
Obszar 3. Osoby z niepełnosprawnością	
14.	Liczba osób objętych usługami asystenta osoby z niepełnosprawnością
15.	Liczba rodzin objętych opieką wytchnieniową
16.	Liczba osób objętych wsparciem: rehabilitacją i fizjoterapią
17.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
18.	Liczba zrealizowanych działań: spotkań, warsztatów, kursów oraz liczba uczestników
19.	Liczba funkcjonujących grup wsparcia
20.	Liczba form wsparcia aktywizujących i integrujących
21.	Liczba osób objętych poradnictwem
22.	Liczba ośrodków wsparcia
23.	Liczba zorganizowanych usług dostępności transportowej i osób korzystających
Obszar 4. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	
24.	Liczba funkcjonujących ośrodków wsparcia
25.	Liczba osób objętych poradnictwem
Obszar 5. Osoby w kryzysie bezdomności	
26.	Liczba osób w kryzysie bezdomności, którym udzielono schronienia

7. Opis systemu monitorowania

Za monitoring Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Gminy Biłgoraj na lata 2025-2030 odpowiedzialny będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju. Na podstawie danych własnych oraz informacji uzyskanych od podmiotów podejmujących poszczególne działania realizator będzie składać sprawozdania do wójta gminy Biłgoraj do dnia 31 marca każdego roku.

Monitoring posłuży do kontroli postępu założonych celów, oceny zaangażowania realizatorów poszczególnych działań oraz weryfikacji środków i źródeł finansowania wykorzystywanych do ich realizacji. Bieżące monitorowanie umożliwi modyfikowanie dotychczasowych oraz planowanie dalszych działań na rzecz procesu deinstytucjonalizacji.